

**UZASADNIENIE
DO PROJEKTU UCHWAŁY
W SPRAWIE USTANOWIENIA POMNIKA PRZYRODY
NA TERENIE GMINY CIESZYN**

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 55 z późn. zm.) obowiązkiem organów administracji publicznej jest m.in. dbałość o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym. Artykuł 2 tejże ustawy stanowi, że ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, w tym zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień (ust. 1), a celem ochrony przyrody jest m.in. ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień (ust. 2). Ochrona zieleni oraz zadrzewień może polegać m.in. na uznawaniu najcenniejszych drzew (rosnących pojedynczo lub w grupach) za pomniki przyrody. W myśl art. 40 ust. 1 powyższej ustawy, pomnikami przyrody są pojedyncze twory (lub ich skupiska) przyrody żywej i nieożywionej o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów; jako przykłady pomników przyrody w powyższym przepisie wskazane zostały okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Natomiast w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r. w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody (Dz. U. z 2017 r., poz. 2300) określono kryteria, jakimi należy się kierować przy kwalifikowaniu np. drzew jako kandydatów do objęcia ochroną pomnikową. W myśl art. 44 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie przyrody ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały rady gminy, określającej nazwę danego obiektu, jego położenie, szczególne cele ochrony, zakazy właściwe dla tego obiektu, wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 45 ust. 1 powyższej ustawy, sprawującego nadzór nad pomnikiem przyrody, a w razie potrzeby – ustalenia dotyczące czynnej ochrony. Projekt stosownej uchwały rady gminy wymaga uzgodnienia – zgodnie z art. 44 ust. 3a ustawy – z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.

Na terenie Cieszyna znajduje się aktualnie (stan na dzień 15 kwietnia 2021 r.) 47 pomników przyrody ustanowionych w latach 1954-2018, a łącznie ochroną objętych jest 100 drzew należących do 28 taksonów (gatunków, odmian lub form). Wśród cieszyńskich pomników przyrody uwagę zwracają liczne drzewa należące do taksonów nierodzimych, tzw. egzotycznych (m.in. miłorząb dwuklapowy, glediczja trójcierniowa, kasztanowiec żółty, dąb burgundzki, tulipanowiec amerykański), jak również odmian i form gatunków rodzimych (buka pospolitego i klonu pospolitego), które chroni się przede wszystkim ze względu na ich walory dendrologiczne, pomimo iż niektóre z nich np. nie osiągnęły sędziwego wieku lub dużych rozmiarów. W przypadku drzew taksonów rodzimych na terenie Cieszyna ochroną objęto okazy najcenniejsze zarówno z punktu widzenia ich rozmiarów, jak i walorów przyrodniczych, krajobrazowych, a nierzadko historycznych.

Przedłożony projekt uchwały dotyczy objęcia ochroną – w formie ustanowienia pomnika przyrody – dębu szypułkowego *Quercus robur* o obwodzie pnia 306 cm, rosnącego w Cieszynie przy ul. Kazimierza Brodzińskiego, w granicy pomiędzy działką nr 89/1 obr. 34 (stanowiącą własność Gminy Cieszyn) a działką nr 20/12 obr. 34 (stanowiącą własność Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym Polskich Kolei Państwowych SA). Z wnioskiem o uznanie przedmiotowego drzewa za pomnik przyrody do Burmistrza Miasta Cieszyna zwróciła się Fundacja Lokalsi z siedzibą w Cieszynie przy ul. Menniczej 44.

Powyższy dąb spełnia kryteria określone we wspomnianym powyżej rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r., to znaczy:

- obwód jego pnia (mierzony na wysokości 130 cm) wynosi 306 cm i przekracza minimalny obwód pnia określony dla dębu szypułkowego wynoszący 300 cm (wskazany w załączniku do powyższego rozporządzenia);

- drzewo wyróżnia się – przede wszystkim ze względu na obwód pnia, pokrój, wielkość i rozłożystość korony – spośród innych drzew tego samego rodzaju lub gatunku w skali co najmniej Cieszyna;
- z uwagi na uwarunkowania lokalizacyjne dąb – rosnący jako tzw. drzewo soliterowe – ma szczególne walory przyrodnicze i krajobrazowe, stanowiąc dominantę widokową na obszarze, na którym rośnie.

Objęcie przedmiotowego drzewa ochroną prawną pozwoli na jego zachowanie dla przyszłych pokoleń, zwiększy świadomość ekologiczną mieszkańców i przyczyni się do kształtowania wizerunku Cieszyna jako miasta aktywnie prowadzącego działania na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Projekt przedłożonej uchwały został pozytywnie uzgodniony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach postanowieniem znak WPN.623.7.2021.MS z dnia 13 kwietnia 2021 r.).

Proponowana uchwała rodzi skutki finansowe dla budżetu miasta, związane z właściwym oznakowaniem oraz okresowym wykonywaniem zabiegów pielęgnacyjnych drzewa – pomnika przyrody. Na realizację tego typu prac Gmina Cieszyn regularnie pozyskuje środki finansowe z budżetu państwa w formie dotacji celowej z budżetu państwa.

W załączeniu – dokumentacja fotograficzna.